

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

28 De Monopolijs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

709 pugnet. Ratione inſuper publicæ neceſſitatis, penuriz, & famis, compelli quis poteſt ad vendendam rem ſuam, Bartolus, Balſus & alij. Vnde ciues adigi queunt ad vendendum concubus frumentum: Et datur facultas concubibus retrahendi, vel redimendi frumentum venditum exteris: dummodo tantumdem redimant, quantum exteri offerunt. Bartolus, & alij apud Couarruuiam.

Hinc eſt, vt ciues prohibeantur annonam extrahere, & exteras vendere. Prætorum itidem edicto in annonæ caritate ſolet inſcribi quantum ſit frumentum ſingularum ciuium, vt quiſque habeat, quod ſibi iuxque ſuæ familiæ eſt neceſſarium, & quod ſuper eſt, vendat; & ita habeant alij, quod ſerant, & quo vitam ſuam ſuſtentent.

Præterea, vt via publica, vel forum ſternatur, extrahatur, reſiciatur, minuat, vel amplifietur, poteſt quis adſtrungi ad tuas res vendendas.

Tertiò quæritur, An iure quis cogatur ad emendum aliquod? Certe Reſpublica, vel Princeps poteſt id facere: accidit enim non raro, vt in annonæ penuria frumentum emat ad egeſtatem ciuium ſubleuandam: & deinde viſi veniunt, vbiſit annonæ copia & vbertas: tunc, ne Reſpublica quæ frumentum emerat, damnum patiatur, poteſt ciues compellere ad illud frumentum emendum, vt leiſpſa Reſpublica ſeruet indemnem, ac ſic publicam ætatem conſeruet.

Verum hinc exiſtit quæſtio, An Reipublicæ ſis ſit vendendi tuæ ciuibus frumentum eodem pretio quo emerat: Ratio dubitandi eſt, quia emerat Caro, & nunc ad copiam annonæ, communiter vili frumentum æſtimatur. Reſpondeo, penes Reipublicam, eſſe ius vendendi tantidem, quanti emerat, quia id ſit gratia ipſorum ciuium, vt ætatem commune conſeruetur. Fieri autem id commodè, ſi frumentum diſtribuat in ciues, vt quiſque emat plus, aut minus frumenti, quo maior, aut minorem familiam, & facultates habet.

De Monopolijis. Cap. XXVIII.

D hæc re Angelus in verbo emptio num. 28. & in verbo Ars. num. 1. & in verbo. Negotiatio num. 2. Reſtitutio ſecundo verſo. Ladens proximum, num. 3. Gabriel in 2. Diſtinct. 15. quaſtione decima, articulo primo, Roſella in verbo. emptio. num. 23 & 24. Sylueſter eodem verbo. quaſt. 13. & in verbo. Negotium, quaſt. 2. Caſu 6. Reſtitutio 3. quaſtione duodecima num. 8. Sotus libro ſexto de iuſtitia quaſtione prima. ar. 2. & 3. Medina de Reb. reſtituenti quaſtione trigefima verſo. Nadar. in Manua. lib. 2. num. 91. Monopola Multipliciter exercentur.

Primò, quando conuenit inter mercatores, vel alios creditores, ne quis eorum vendat merces niſi certo quodam pretio, quod ipſi ſtatuert; Aut quando conuenit inter emptores, ne quis eorum emat plus, quam ipſi deceuerint. Auctores horum Monopoliorum puniuntur exilio, & publicatione bonorum, l. i. C. de Monopol. quia graui damno Reipublicæ aſſiciunt, eo quod merces Cariores ſiunt, & annonæ penuriz, & caritas inde exiſtit. Item ſecundum conſentiam debent iſti damna reſarcire, cum eorum cauſa merces plus venduntur, vel minoris emuntur quam valeant.

Secundò, quando omnes, aut plures merces vnus ſolus mercator, aut etiam duo, vel tres emunt, vt deinde vendant eo pretio quo ipſi voluerint, cum penes ipſos merces ſolummodo reperiantur. Vnde legibus caute Principes conſueuerunt, ne quis plus annonæ emat, quam ſit neceſſarium ſibi, ſuæque familiæ. l. lege Iulia, ff. Ad legem Iuliam de Annona, prohibere quoque ſolent, ne quis merces ad victum neceſſarias emat, vt eas iterum vendat.

Tertiò, aliquando mercatores merces ſeruant reſque ad

id tempus, quo carius venduntur: cuius rei cauſa non nunquam ſit, vt merces pauca & rare inueniantur.

In quo etiam grauius peccant prædicti monopoliorum auctores, ſi ita ſeruent merces, vt inde penuria & caritas exiſtat.

Quintò, mercatores interdum impediunt, ne alie merces aduehantur, vt ſuas carius vendant, l. lege Iulia ff. Ad legem Iuliam, de Annona. Quæ ex re etiam ſit, vt cariores merces euadant, non leui ſane incommodo ciuium ac vniuerſæ Reipublicæ.

At dubæ quaſtionis, An licitè Princeps, vel Reſpublicæ priuilegium concedat certis quibuſdam venditoribus, vt alij præter ipſos certum quoddam genus mercium non vendant? Reſpondeo, licitè ab ipſis concedi id genus monopoliorum, dummodo id priuilegium gratis concedatur, & pretium taxetur, ne venditoribus liberum ſit eo pretio decere, quo ipſis liberit.

Item ſi deſint in Republica certarum quarundam mercium venditores, Princeps, vel Reſpublica poteſt priuilegium dare his, qui ſe obtulerint ad eas merces vendendas, quæ ſunt Reipublicæ viles aut neceſſariæ.

Si togæ, an peccent ij, qui à Principe, vel Republica impetrant priuilegium, ne alij præter ipſos, merces quædam vendant? Reſpondeo, minimè, niſi eorum cauſa, penuria & caritas ſubſequatur. Solent huiusmodi interdum priuilegia impetrari, quando merces ſolum pertinent ad humanas delicias, veluti luſum, ornatum, & pompam. Quando itidem quis ſuis impenſis, induſtria, ingenio, periculo, & labore merces comparauit, aduexit, & ſeruauit.

De actionibus, quæ ex empto, & vendito, oriuntur.

CAPVD. XXIX.

Primò quæritur, quot actiones ex empto, & vendito naſcuntur? Dux naſcuntur, vna quæ dicitur Actio ex empto, Altera, actio ex vendito.

Prima conuenit, ſoluto iam pretio, emptori aduerſus venditorem, vt tradat rem venditam cum ſuis fructibus, poſt moram, & aliis ad rem ipſam pertinentibus, l. Iulianus, §. Afferi, & ex vendito, & l. ex empto, ff. De Action. empti.

Secunda, competit Actio venditori aduerſus emptorem, vt conſequatur ab eo, quæ præſtare ille iure ipſo compellitur, videlicet pretium, & vtilitas pretij, l. Curabit. C. De Actionibus empti. In qua actione veniunt pretium & damna, ſi qua poſſus eſt venditor ob moram, & culpam emptoris qui pretium tempore præſinito non ſoluit.

Secundò quæritur, An in prima Actione alie actiones comprehendantur? Tres continentur actiones. Prima, quæ dicitur euictio, quia ſi venditor non erat dominus rei venditæ, & res euincitur, hoc eſt, à domino per legitimam probationem in iudicio vindicatur, tunc emptor agit contra venditorem, vt pretium ſibi reſtituat, & quicquid ſua intereſt.

Alteræ eſt actio redhibitoria, qua emptor agit intra ſex meſes, aduerſus venditorem, vt venditionem reiſcindat, eo quod vendiderit rem aliquo occulto vitio affectam: de qua actione in l. i. & ſequentibus ff. de adilitio edicto. Redhibere, eſt, facere, vt ruius habeat venditor, quod habuerat, & quia id ſit reddendo, Redhibitio eſt appellata, quia ſi Redditio, l. Redhibere, ff. de adilit. edict. Vnde redhibitio eſt venditionis reſolutio. l. ex empto, §. Redhibitoria, ff. de Actionibus empti. Itaque redhibitoria actio erat ædilitia, vt venditor, quod vendidit, exciperet propter vitium, vel morbum rei venditæ. Tertia actio vocatur, de præſcriptis verbis, qua emptor agit contra venditorem, eo quod non ſteterit pactis in venditione appoſitis.